

KRIŽEVAČKO NAKLADNIŠTVO U 2001. I 2002. GODINI

MARJANA JANEŠ ŽULJ

Gradska knjižnica *Franjo Marković*
A. G. Matoša 4, HR - 48260 Križevci
knjiznica-krizevci@kc.tel.hr

Prvih tjedana nove godine Gradska knjižnica *Franjo Marković* Križevci priređuje izložbu nakladništva da svojim korisnicima i svima koji dolaze u naš prostor omogući uvid u knjižnu produkciju na križevačkom području u prethodnoj godini. Cilj nam je redovito informirati našu javnost o tome što ima novo u svijetu knjige u Križevcima i potkalničkom kraju. Izložbe koje priređujemo nose naslov *Nakladništvo u Križevcima* i veseli nas što uspijevamo prikupiti veliki broj izdanih publikacija koje između ostalog obogaćuju našu Zavičajnu zbirku *Crisiensia*. Kriterij koji nas vodi u postavljanju ovih izložbi su sve publikacije (do kojih smo uspjeli doći) izdane u Križevcima i Križevačkoj okolici (bivše područje Općine Križevci), a također publikacije koje su izdane izvan Križevaca, ali su sadržajno vezane za Križevce ili je autor iz Križevaca.

Evo kako je izgledalo izdavaštvo u 2001. godini:

Željko Kržek autor je knjige *Razvoj obrtničkog školstva u Križevcima* (Križevci, Pedagoško društvo Križevci, 2001.) u kojoj obrađuje povijesni razvoj stručnih škola za zanimanja u 150-godišnjem razdoblju u Križevcima. Rad obiluje podacima o različitim zanatima, položaju učenika, nastavnim planovima, nastavnima, državnim i zakonskim propisima, opremljenosti škola, povijesnom razvoju naukovanja i sl. Ovo je djelo značajan doprinos proučavanju povijesti školstva na našem području.

Ivo Dečak objavio je u svojoj vlastitoj nakladi knjigu *Raven i okolica*. Radi se o monografiji s nizom zanimljivosti o mjestu i poznatim ljudima vezanim uz taj kraj. Knjiga ima povijesnu, etnološku, kulturnu i publicističku vrijednost, jer na 359 stranica, sa mnoštvom fotografija i slikovnih priloga u boji, lijepo grafički dizajnirana, govori o malom mjestu sa dugom poviješću i bogatom kulturnom baštinom.

O prvoj hrvatskoj primadoni pisali su **Ivan Peklić** i **Vladimir Starešec** u knjizi *Sidonija Rubido Erdödi*, (Križevci, Gradska knjižnica *Franjo Marković*, 2001.). Na 89 str. teksta i slikovnih priloga prikazan je životopis

grofice Sidonije, prve primadone i vatrene ilirke, ali i povijesne prilike i život na njezinom imanju u dvorcu Gornja Rijeka i okolnosti stvaranja i izvođenja prve hrvatske opere *Ljubav i zloba*.

Hrvatsko pedagoško književni zbor, Ogranak Križevci, 2001. izdao je zbornik s materijalima s XI. Križevačkih pedagoških dana pod nazivom *Poruke: podanašljenje hrvatskog školstva - aktualni zadatak životnog trenutka*, urednik prof. dr. sc. Valentin Puževski. Suradnici i autori su između ostalih: Josip Crnčić, Renata Husinec, Hrvoje Vrgoč, Antun Mijatović, Vladimir Strugar, Josip Pivac, Marija Bratanić, Vladimir Pletenac i dr.

Hrvatski veterinarski institut Zagreb i Veterinarski zavod Križevci izdali su u studenom 2001. spomen knjigu *100 godina Veterinarskog zavoda Križevci 1901. - 2001.*, glavni urednik Darko Majnarić. Knjiga je prikaz rada i aktivnosti jedne od najstarijih takvih ustanova u Hrvatskoj i na neki način nastavak Spomenice veterinarskog zavoda izdane u Križevcima 1978. u povodu 75. godišnjice Zavoda. Detaljnije je obrađena djelatnost Zavoda u posljednjih 25 godina s kratkim osvrtom na njegovu organiziranost od početka do danas. Knjiga je vrijedan znanstveni rad zbog prikazanih životopisa i djela 12 zaslužnih veterinarara koji su dio svog stručnog i znanstvenog rada objavili u Zavodu, a kasnije su postali poznati kao vrsni stručnjaci u Hrvatskoj i u svijetu. Zbog detaljne bibliografije objavljenih stručnih i znanstvenih radova, ova je publikacija vrijedan priručnik za daljnja istraživanja povijesti razvoja veterinarske znanosti.

Pred kraj 2001. godine svjetlo dana ugledala je knjiga **Franje Husinca** *Fran Gundrum Oriovčanin, gradski fizik u Križevcima* (Križevci, Matica hrvatska, 2001.). Knjiga je opširno biografsko i bibliografsko djelo o životu i radu križevačkog gradskog liječnika, publiciste, prosvjetitelja, polihistora i humaniste, Frana Gundruma Oriovčanina. Autor je prikupio i sustavno obradio opširnu povijesnu građu vezanu za rad i život

dr. Gundruma, povijesne prilike u Križevcima, te je ova je monografija vrijedan doprinos proučavanju i poznavanju povijesti hrvatske medicine. Križevačka promocija ove knjige održana je 7. ožujka 2002. godine uz eminentne govornike u prepunoj Velikoj dvorani Hrvatskoga doma u organizaciji Matice hrvatske Križevci i Hrvatskog liječničkog zbora, podružnica Koprivnica.

Svakako treba spomenuti i knjigu **Zlate Klapčić Posrtanje u nebo, povijest rane avijacije u Hrvatskoj** (Pula, vlastito izdanje, 2001.). Knjiga je monografsko izdanje, bogato ilustrirano, popraćeno mnogobrojnim priložima, dokumentima i bibliografskim podacima, a bavi se početkom stvaranja avijacije u Hrvatskoj. Važno poglavlje u ovoj knjizi posvećeno je Dragutinu Novaku, našem sugrađaninu, prvom hrvatskom zrakoplovcu i zato je ova knjiga našla mjesto u Zavičajnoj zbirci.

Gimnazija *Ivana Zakmardija Dijankovečkog* Križevci tradicionalno izdaje **Godišnjak za školsku godinu 1999./2000.** u kojem su zabilježena sva važna događanja u toj školskoj ustanovi. Glavni urednik i nakladnik je prof. Josip Šikić.

Na kraju treba spomenuti **Godišnji kalendar** Matice hrvatske Križevci za 2002. godinu, pod naslovom: **Povlastice slobodnog kraljevskog grada Križevaca 1252. - 2002.** Kalendar je bogato ilustriran i grafički uređen sa prikazom 12 isprava različitih povlastica i drugih spisa koji su Križevcima dodjeljivali različiti vladari. Urednica kalendara je mr. sc. Renata Husinec dok je pogovor napisao mr. sc. Zdenko Balog.

2002. godine grad Križevci slave 750 godina svoga postojanja. Nakladništvo je u Križevcima bilo velikim dijelom u znaku obilježavanja ove visoke obljetnice. Evo što smo prikupili u Zavičajnoj zbirci naše knjižnice vezano za nakladništvo u 2002. godini:

Nikola Žulj autor je fotomonografije **Križevci - 750 godina, 1252.-2002.** (Križevci, Veda, 2002.). Fotomonografija je bogato ilustrirana s kolornim fotografijama Križevaca (više od 200 fotografija) s popratnim tekstom o povijesti grada i slikovitim opisima pojedinih tema.

U izdanju Hrvatsko pedagoško književnog zbora, Ogranak Križevci, a povodom 80. godišnjice osnivanja tiskana je spomen knjiga **Križevačka preparandija, 1920.- 1965.** Urednik ovog vrijednog izdanja povijesti križevačkog školstva je prof. dr. sc. Valentin Puževski.

Valentin Puževski: Škola otvorenih vrata (Zagreb, Slap, 2002.), uredio Antun Mijatović.

To je monografski pedagoški udžbenik učitelja i pedagoga, prof. dr. sc. Valentina Puževskog koji je cijeli život posvetio pedagoškoj znanosti i brizi za školu i učenike.

Ivan Peklić autor je knjige **Župa Miholec, Dobrovoljno vatrogasno društvo Miholec, 1912. - 2002.** (Miholec, DVD, 2002.) Ova je publikacija vrijedan zbir dokumenata i podataka ne samo o osnivanju i razvoju Dobrovoljnog vatrogasnog društva Miholec nego i povijest župe. Ivan Peklić obradio je povijest župe Miholec sa pojedinim naseljima: Brezje, Donji i Gornji Fodrovec, Ferežani, Gregurovec, Međa, Zaistovec i dr., što je vrijedan doprinos u daljnjem proučavanju povijesti potkalničkog kraja.

Razvojem vatrogastva pozabavio se i publicista, povjesničar i autor brojnih knjiga **Antun Toni Šramek: Dobrovoljno vatrogasno društvo Sveti Ivan Žabno, prvih 110 godina** (Sv. Ivan Žabno, DVD, 2002.) Knjiga je opremljena fotografijama i drugim priložima u boji, i na 167 stranica studiozno obrađuje povijest Sv. Ivana Žabna i okolice, povijest DVD-a, kulturni i društveni život koji je vezan uz DVD i sl.

Posebno ističemo knjigu **Sjećanja, Križevci-Gornji grad, ljudi običaji, događaji**, izašla iz pera našeg sugrađanina **Marijana Košćevića**. Autor opisuje gornjogradska naselja, crkve i crkvene blagdane, karakteristične gornjogradske kuće s tri prozora, obrtništvo i ostalo gospodarstvo, običaje, svakodnevicu i svetkovine. Gornji grad i njegovi stanovnici, Gorjanci, oduvijek su u Križevcima živjeli kao zasebna urbana sredina. Vrijednost i draž ove knjige čini autentičnost opisa događaja i raznih *štitleca* iz života običnih, malih ljudi.

U izdanju Gradske knjižnice **F. Marković** objavljen je pretisak knjige iz 1941. g. **Karla Häuslera: Uspomene na A. G. Matoša**. Karlo Häusler, pjesnik, feljtonist i kritičar prijateljevao je sa A. G. Matošem i na njegov poziv Matoš je boravio u Križevcima i napisao poznati putopis *Oko Križevaca*. Pogovor novom izdanju *Uspomena...* napisao je prof. dr. sc. Krešimir Bagić.

Žarko Miličević autor je knjige **Kalnički partizanski odred NOV Hrvatske** (Varaždin, Tiva, 2002.) Knjiga je tiskana u povodu 60. obljetnice formiranja Kalničkog partizanskog odreda i predstavlja povijesni dokument događanja u vrijeme 2. sv. rata i njemačke okupacije naših prostora. Knjiga sadrži geografsko-topografske karakteristike kalničkog područja, političke i socijalne prilike uoči rata, strateški

značaj Kalnika, te detaljan prikaz formiranja i djelovanja KPO sa popisom svih boraca i bibliografskim bilješkama.

Autori lijepe književnosti iznenadili su nas brojem novih naslova.

Nada Pomper: *Duha z duhom dušu veže, kajkavska poezija* (Zagreb; Kajkavsko spravišće, 2002.). Nova knjiga poezije Nade Pomper, ovoga puta na kajkavskom jezičnom izričaju, vraća nas u svijet djetinjstva, cvjetnih livada, licitara, seoskih dvorišta, oprane i mirisne rubenine, tersja i zelenih gorica. Knjigu je likovno opremio njezin suprug, akademski slikar Stjepan Pomper, predgovor su napisali dr. sc. Ivo Kalinski i mr. sc. Božica Pažur.

Aleksandra - Alka Baal: *Zapisi majke poginulog branitelja*, Varaždinske Toplice, Tonimir, 2002. To je knjiga proznih zapisa kojom autorica želi progovoriti o vlastitoj tragediji, ali i tragediji mnogobrojnih roditelja koji su izgubili svije najmilije u ratnom vohoru. Ovo je knjiga uspomena i pokušaj da se zapisivanjem dnevnčkih zapisa i zbivanja spase od zaborava mnogobrojni mladi ljudi koji su svoj život dali za domovinu. Zapisi su topla i lirski puna tuge i bola ali ponosa i ljubavi prema domovini. Prihod od prodaje knjige namijenjen je djeci Vukovara.

Amalija Sentočnik: *Bezimeno siročče* (Križevci, 2002.) njezin je treći po redu objavljen ljubavni roman. Jednostavno je i tečno pisan, zanimljivog sadržaja, čitatelja drži u napetosti do posljednje stranice. Hvalevrijedan je trud autorice, naše sugrađanke koja je, kako kaže, *...svaki slobodan trenutak posvetila knjigama... pa je prije dvadesetak godina, iako neuka pisanju, i sama počela pisati...*

Nevenka Galon autorica je dnevnčkih zapisa ***Zlatna udica*** (Križevci, 2002.). Pokušaj je to težnji da svoju duhovnost, svoje osjećaje i misli pretočene u misli i slike, predstavi javnosti. Nevenka Galon bavi se slikanjem, a knjiga je predstavljena na zajedničkoj Izložbi slika i skulptura: Nevenke Galon-Kefelja, Mladena Kefelje i Josipa Boltizara u Gradskom muzeju Križevci, 14. listopada 2002.

Ivona Šajatović: *Tajna ogrlice sa sedam rubina* (Zagreb, Školska knjiga, 2002.). To je roman za mlade za koji je autorica dobila treću nagradu Ivane Brlić Mažuranić za 2001. g. Radnja romana zbiva se u Križevcima za vrijeme Velikog križevačkog spravišća i u radnju je upletena legenda o Kalničkom starom gradu i Crnoj kraljici. Roman je pisan u maniri krimića i nudi zanimljivu i napetu priču. U Križevcima je za dane

Velikog križevačkog spravišća 2002. g. u organizaciji Gradske knjižnice održana kratka scenska igra napravljena prema tom romanu, u izvođenju učenika OŠ *J. J. Strossmayer* iz Zagreba i također promocija knjige.

U povodu 200. godišnjice preseljenja sjedišta grkokatoličke biskupije u Križevce, u Grkokatoličkoj katedrali priređena je izložba knjiga ***Ilustrirane znanstvene knjige u Grkokatoličkoj knjižnici u Križevcima*** i tiskan istoimeni katalog u izdanju Matice hrvatske Križevci. Predgovor katalogu napisao je Željko Vegh, knjižničar i stručnjak za stare knjige. Izložene knjige su podijeljene u nekoliko cjelina: enciklopedistika; paleografija; teologija; etnologija; biologija, zoologija i anatomija; fizika, matematika i astronomija; zemljopis; geodezija, uređivanje zemljišta, poljoprivreda; arhitektura i povijest.

Gimnazija *Ivana Zakmardija Dijankovečkog* Križevci izdala je ***Godišnjak za školsku godinu 2000./2001.*** u kojem su zabilježena sva važna događanja u toj školskoj ustanovi. Glavni urednik i nakladnik je prof. Josip Šikić.

Juraj Baldani: *Kruno Martinović, slikarstvo* (Varaždin, 2002.). To je likovna monografija Krune Martinovića, liječnika i slikara rođenog u Križevcima koji živi i radi u Varaždinu. Na stotinjak stranica ove monografije, Juraj Baldani opisuje stvaralački put i rad Krune Martinovića. U knjizi su tiskane reprodukcije njegovih akvarela, crteža, karikatura i dr. uz opširnu bibliografiju i popis izložbi na kojima je izlagao.

Na kraju treba spomenuti *Godišnji kalendar* za 2003. godinu, tiskan u povodu 90. godišnjice elektrifikacije Križevaca, pod naslovom: ***Tehnika i kultura: Križevačko svjetlo 2003.*** (Križevci, Matica hrvatska Križevci i HEP distribucija, d.o.o., DP Elektra Bjelovar, Pogon Križevci, 2002.) Kalendar je bogato ilustriran i dobro grafički dizajniran. Idejno rješenje i tekst napisao je Ante Sekso-Telento dok je predgovor napisao Josip Trbus.

Od elektroničkog izdavaštva tiskan je CD: ***Križevci moj su grad***, u izvođenju ***Sedmice bend***.

Tiskana je i ***kuverta sa likom Milana Grlovića***, u povodu 150. godišnjice njegova rođenja, rad D. Popovića, u izdanju Hrvatskog novinarskog društva.

Moram napomenuti da ovaj popis moguće nije potpun. Knjižnica zaista ažurno nabavlja nove naslove i trudi se pratiti izdavaštvo, kako na lokalnom području tako i na nivou Hrvatske. No dešava se da nismo na vrijeme informirani o novim izdanjima. Zato pozivamo

i molimo izdavače i autore da nam se jave i da nas upoznaju s novim izdanjima. Sve publikacije vezane za naš kraj spremaju se u Zavičajnu zbirku i čuvaju se za buduće naraštaje. Također su baze podataka zavičajne zbirke dostupne na našoj WEB stranici na internetu, tako da je na taj način i šira javnost upoznata sa knjižnom produkcijom Križevaca i okolice. Zahvaljujemo svima koji su nam pomogli u prikupljanju

publikacija za Zavičajnu zbirku i za postavljanje ovih izložbi. Pohvala svim našim marljivim autorima, priređivačima, nakladnicima, prevoditeljima, urednicima, ilustratorima i sponzorima koji su pomogli izdavačku djelatnost.

Upravo su oni zaslužni za ovako veliki broj novih naslova knjiga tiskanih na području potkalničkog kraja. Želimo im i dalje ustrajnosti i puno uspjeha u radu.